

»zajedničku skrb čovječanstva« za klimu što znači ograničavanje suvereniteta svake zemlje i nužno sudjelovanje u zaštiti klime. Takvim proklamiranjem smanjuje se tradicionalno shvaćena jednakost država i suverenitet nacionalnih država (262), jer, s jedne strane imaju obvezu djelovati na svom teritoriju, a, s druge strane, sudjelovati u globalnom ekološkom dobru.

Zanimljivo je da se 1977. godine u dodatnom protokolu ženevske konvencije Crvenog križa (iz 1949.) ističe kako se i u ratu mora štiti okoliš. Pa ipak, svjedoci smo korištenja okoliša kao ratnog sredstva.

Problem ekološkog prava postupno se proširuje od međudržavnih pitanja na internacionalno polje. Neka pitanja, kao što je klima i bioraznovrsnost, shvaćana su kao »zajednički resurs«. Osamdesetih godina neke države su pokušale takav status proširiti i na atmosferu kako bi se uspostavila pravila zaštite i norme ponašanja. 1988. godine skup UN-a na Malti predložio je da se klima proglašuje »zajedničkim naslijeđem čovječanstva«. Još prije je u jednom ugovoru (1979.) proglašen Mjesec i druga svemirska tijela »zajedničkim naslijeđem čovječanstva«, što je stupilo na snagu 1984. godine.

Zborniku je pridodana bibliografija o svjetskoj ekološkoj politici (291–321).

Zbornici imaju prednost u tome što mogu predstaviti više autora i različita stajališta. Moguće slabosti su u nejednakim teorijskim razinama tekstova, katkad nedorečenostima, djelomičnim ponavljanjima ili pak u nedovoljnoj koherentnosti polja koje obrađuju. Ovaj zbornik trpi prigovor »raznolikosti« u kojoj prevladavaju dijelovi nad cjelinom. Međutim, uzmemo li u obzir činjenicu da se radi o nastojanjima, prije svega urednika Simonisa, za izgrađivanje osnova svjetske ekološke politike, onda je sektorski pristup razumljiv, jer on danas ponajbolje održava svjetsku ekološku politiku. Ipak, *Weltumweltpolitik* polazi od optimističnog uvjerenja o mo-

gućnosti i nužnosti takve politike, pokušava utvrditi neke temeljne probleme koji bi je tvorili i, konačno, stavlja ovu temu trajno na »dnevni red«. Glede toga može se reći da se radi o nastojanju sistematiziranja onih problema koji tvore novo političko polje odnosa prema okolišu i njegovo svjetsko ekološko značenje.

Literatura:

Altwater, E. (1992). *Der Preis des Wohlstands*. Münster.

Attali, J. (1996). *Strahlende Geschäfte*. Darmstadt.

Bruch, M. i Krebs, H. P. (1996). *Unternehmen Globus*. Münster.

Bruckmeier, K. (1994). *Strategien globaler Umweltpolitik*. Münster.

Ehrlich, P. R. i Ehrlich, A. H. (1992). The Value of Biodiversity. *AMBIO*, 21(3):219–226.

Giddens, A. (1990). *The Consequences of Modernity*. Stanford.

Kreutzberger, W. (1992). Das Gottesvolk in der Wildnis. Vom Ursprung des politischen Messianismus in den USA. *Leviathan*, lipanj 1992:252–267.

Küng, H. (1990). *Projekt Weltethos*. München.

Supek, R. (1973). *Ova jedina zemlja*. Zagreb.

Ivan Cifrić

Alain Peyrefitte

LA SOCIÉTÉ DE CONFIANCE

Essai sur les origines et la nature du développement

Editions Odile Jacob, Paris, 1995, 556 str.

Knjige o problemu razvoja obično ne izazivaju neku veliku kulturnu pozornost. Njihova relevantnost ostaje u granicama akademskog teorijskog mišljenja, s većim ili manjim odjekom u institucionalnom pogonu ekonomske, političke i socijalne prakse. Međutim, knjiga Alaina Peyrefittea o kojoj je ovdje riječ (*Društvo povjerenja. Ogled o podrijetlu i naravi razvoja*) iznimka je od tog pravila. Njezin je izlazak popraćen pravom bujicom ko-

